

Yttrande över slutbetänkande Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34)

Länsstyrelsens yttrande behandlar förslaget ”*Staten ska genom länsstyrelsen ges en utökad möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen.*” Vi lämnar inga synpunkter på de övriga förslagen i utredningen.

Synpunkter på förslaget

Totalförsvaret är högt prioriterat vid avvägningar inom mark- och vattenanvändning och det är av stor vikt att dess intressen bevakas i fysisk planering. Länsstyrelsen avstyrker ändå förslaget att länsstyrelsen bör kunna överpröva ett kommunalt beslut om detaljplan eller områdesbestämmelser i de fall där totalförsvarets intressen påtagligt motverkas på något annat sätt än genom att ett riksintresse inte tillgodoses (dvs. förändringarna i kapitel 3 och 11 i plan- och bygglagen (2010:900)). Om förslaget genomförs finns risk att befintliga samhällsstrukturer låses fast och försvårar arbetet med en hållbar samhällsbyggnad genom att göra det svårare att ta hänsyn till andra intressen och balansera dessa mot totalförsvarets allmänna intressen. Det kan till exempel vara viktiga investeringar för dricksvatten- eller livsmedelsförsörjning eller för energiomställning för att motverka ett förändrat klimat. Vi menar att det istället är möjligt att nå utredningens syfte genom avvägningar och samarbeten mellan berörda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att förslaget skulle innebära otydliga planeringsförutsättningar för kommunerna. Utredningen konstaterar att det inte varit möjligt att peka ut eller rangordna enskilda fysiska anläggningar/objekt utifrån anläggningens eller objektets betydelse för totalförsvaret. Detta påvisar hur oförutsägbart och svårt det blir för kommunerna att hantera detta i den kommunala planeringen av mark- och vattenanvändning.

2019-11-08

Dnr. 408-6084-19
Ert Dnr.Fö2019/00661/RS

Vidare anser länsstyrelsen att om detta implementeras kommer planeringssystemet att påverkas på ett sätt som inte utretts tillräckligt. Utredningen klargör inte hur bedömningar mellan t.ex. allmänna intressen och riksintressen ska göras. Redan idag har totalförsvaret företräde i de fall konkurrens uppkommer mellan flera olika riksintressen. Förslaget påverkar hela planeringssystemet där riksintressen idag har en särställning gentemot andra allmänna intressen enligt plan- och bygglagen.

Riksintresse för totalförsvaret finns redan idag och länsstyrelsen anser att detta befintliga system bör fortsätta användas. Riksintresse är ett anspråk och det är ansvarig myndighet som ansvarar för att peka ut anspråk och beskriva riksintressets värden. Riksintressemyndigheten ansvarar vidare för att tillhandahålla underlag avseende anspråken. Detta befintliga system bör användas då det finns en större tydlighet i detta än ”att totalförsvarets intressen i övrigt inte påtagligt motverkas”.

Förutsättningen för att detta förslag ska kunna implementeras är att Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kan lämna de underlag som länsstyrelsen kan behöva för uppgiften att bevaka totalförsvarets intressen i de fall intressena motverkas och överpröva kommunens beslut. Genom att utredningen har konstaterat att det har varit svårt att peka ut riksintressen för totalförsvarets civila del, finns risk för att berörda myndigheter får svårt att lämna ett tillräckligt underlag för att länsstyrelsen ska kunna bevaka frågan.

Det förs även fram att länsstyrelserna utöver att bevaka riksintressen i ökad utsträckning ska arbeta proaktivt för att totalförsvarets intressen tillvaratas i samråd som rör planering av mark- och vattenområden. För att kunna säkerhetsställa arbetet med detta behöver länsstyrelserna generellt höja kompetensen inom området med stöd av Försvarsmakten och MSB.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen Västernorrland har fått remiss om Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019/34) för yttrande. Utredningen är ett slutbetänkande av översynen i vissa frågor i regelverket som syftar till att skydda Sveriges totalförsvarsverksamhet. Utredningen redovisar tre huvudsakliga förslag i regelverket med syftet att bättre tillgodose statens behov av att kunna värna om totalförsvarets intressen på olika områden i samhället.

Beslut i ärendet har fattats av landshövding Berit Högman efter föredragning av enhetschef Stina Pettersson. I ärenden har också länsråd Daniel Gustafsson deltagit.

Berit Högman
Landshövding

Stina Pettersson
Enhetschef
Samhällsbyggnadsenheten